

Sölvesborgs Kommun
Barn- och utbildningsnämnden
294 80 Sölvesborg

2010-02-22
1 (15)
Dnr: 99-2009:477

Kvalitetsgranskning av fritidshem i Sölvesborgs kommun

Inledning

Skolinspektionen har under perioden augusti till december 2009 genomfört en granskning av kvaliteten i fritidshem. Närmare 80 fritidshem i 17 kommuner har granskats. Fyra fritidshem i Sölvesborgs kommun ingår i granskningen, nämligen fritidshemmen i Hjortakroksskolan, Mjällbyskolan, Möllebackskolan och Norje skola. Dessa fritidshem besöktes i slutet av september 2009.

Bakgrund

Fritidshemmen utgör en stor del av svenska barns vardagsliv. Många barn tillbringar huvuddelen av sin aktiva fria tid under eftermiddagar och lov på fritidshemmen. Vistelsetiderna kan vara långa, särskilt för de yngre barnen. Vistelsen i fritidshemmen är visserligen inte obligatorisk men i praktiken saknar barn och föräldrar möjliga alternativ. Antalet barn i fritidshemmen har tredubblats sedan 1990. Barngruppernas storlek har ökat kraftigt och personaltätheten har minskat. Denna kvalitetsgranskning syftar till att få en bild av om barnen i de granskade fritidshemmen erbjuds en god pedagogisk verksamhet och en god omsorg och peka på förtjänster och utvecklingsområden för berörda kommuner och fritidshem.

Granskningsområden

Kvalitetsgranskningen ska ha fokus på kvaliteten i den verksamhet som erbjuds barn i fritidshemmen under morgnar, eftermiddagar och lov. Med detta som utgångspunkt har Skolinspektionen undersökt följande frågeställningar:

1. **Erbjuder fritidshemmen en meningsfull fritid?**
 - Upplever barnen verksamheten som stimulerande och lustfylld?
 - Anpassas verksamheten till barns olika ålder, mognad, kön, intressen och erfarenheter?
2. **Har verksamheten en genomtänkt pedagogisk utgångspunkt?**
 - Finns det en medveten avsikt med verksamheten?
 - Syftar den till att utveckla barnen emotionellt, socialt, fysiskt och intellektuellt?
3. **Är omsorgen om barnen god?**
 - Finns det förutsättningar att erbjuda barnen en fysiskt god vistelsemiljö som är säker och trygg?
 - Finns det förutsättningar för barnen att skapa nära och positiva relationer till såväl kamrater som personal?

(För författningsstöd till granskningens frågeområden – se bilaga)

Tillvägagångssätt

Varje fritidshem har besökts under två dagar. Verksamhetsbesök, intervjuer med barn, föräldrar, personal och ledning har genomförts. Dessutom har personalen och barn i årskurs 4 svarat på enkäter. Skolinspektionen har också intervjuat barn- och utbildningsnämndens ordförande och representanter från nämndens arbetsutskott samt verksamhetschefen för skola och barnomsorg.

Övergripande iakttagelser och slutsatser inom området kommer att redovisas i Skolinspektionens rapport, Kvalitet i fritidshem. Resultatet från enkätundersökningen redovisas endast i denna rapport.

Ytterligare information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens webbplats (<http://www.skolinspektionen.se/Kvalitetsgranskning/>).

Skolinspektionens iakttagelser**Hjortakroksskolans fritidshem**

Hjortakroksskolans fritidshem ligger i ett flerbostadsområde, med övervägande egna hem, i utkanten av Sölvesborg. Skolan ligger omgiven av grönområden med närhet till skog. Det finns ett varierat utbud av ute lekredskap såsom gungor och små lekhus. Fritidshemmets två avdelningar består av totalt 71 barn varav 54 barn är i åldern 6–8 år och 17 barn i åldern 9–12 år. Ett fåtal barn har annat modersmål än svenska och inga barn är i behov av särskilt stöd. Personalen består av fyra personer varav tre är förskollärare och en har lärarutbildning med inriktning mot fritidshemsverksamhet. Förskollärarna har arbetat under flera år med verksamheten i fritidshemmet. Utöver denna personal finns också extra personal som täcker upp under morgonen samt vissa eftermiddagar per vecka. Skolledningen består av en rektor som är ny på skolan sedan 1 augusti 2009. Hennes tjänst är fördelad 50 procent på Hjortakroksskolan och 50 procent på en av de andra skolorna i Sölvesborgs kommun. Fritidshemmets lokaler är till stor del anpassade efter fritidshemmets behov. De yngre barnen har "egna lokaler" som finns i skolbyggnaden och dessa används också av skolverksamheten vid enstaka tillfällen under förmiddagarna. De äldre barnen vistas i en lokal som finns i närheten av skolan och delas med förskoleklassen. Lokalerna är stora med flera grupprum i olika storlekar. Vid den mest aktiva tiden, omkring mellanmålet, är det två personal på varje avdelning och i snitt cirka 24–30 barn på respektive avdelning.

Erbjuder fritidshemmet en meningsfull fritid?

Vad har Skolinspektionen sett?

På Hjortakroksskolans fritidshem kan barnen välja mellan olika spel, leka med bilar, lego och olika aktiviteter med pyssel. De har också möjlighet att leka i "dockis" samt i byggrummet. Den planerade aktivitet som sträcker sig över en längre tid är, vid besöket, att måla självporträtt och att måla gipsfigurer. Fritidshemmets lekredskap utomhus och närheten till skog ger barnen en stimulerande utemiljö. Skolinspektionen kan konstatera att aktiviteterna i fritidshemmet är planerade för yngre barn men att det inte planeras någon utmanande verksamhet för de äldre barnen. När de slutar skolan och kommer till fritidshemmet börjar de med att äta mellanmål. Efter mellanmålet lekar de med samma material som erbjuds de yngre barnen. Ett av de äldre barnen i skolår 5 säger; "Fritids blir tråkigare och tråkigare ju äldre man blir". I intervjuer och genom observationer framkommer att aktiviteter som förbereder barnen för att på sikt klara sig utanför fritidshemmet erbjuds i ringa omfattning. Vidare framkommer att personalen inte på ett aktivt sätt arbetar för att ge barnen möjlighet till inflytande och att påverka innehållet i verksamheten. Fritidshemmets verksamhet och aktiviteter planeras till allra största del av de vuxna. Lovverksamheten är planerad och utformas först efter hur många barn som är

närvarande. Utflykter som förekommer vid loven är exempelvis att åka tåg till Kristianstad för att besöka McDonalds och äta hamburgare eller en utomhusdag då man lagar mat i Grillkåtan i skogen, som ligger en bit från fritidshemmet.

Vad har Skolinspektionen kommit fram till?

Barnen på fritidshemmet i Hjortakroksskolan får tillgång till ett varierat utbud av fria aktiviteter och de har en stimulerande utemiljö de kan leka i. Verksamheten för de äldre barnen behöver i större grad förberedas och anpassad för deras ålder, mognad och behov så att den blir meningsfull för dem. Lika så behöver aktiviteter som på sikt förbereder barnen för att klara sig utanför fritidshemmet erbjudas. Barnen behöver också ges möjlighet till inflytande och den demokratiska processen måste tydliggöras för dem.

Har verksamheten en genomtänkt pedagogisk utgångspunkt?

Vad har Skolinspektionen sett?

Rektorn är förtrogen med fritidshemmets nationella uppdrag men tar inte del av Hjortakroksskolans fritidshems inre verksamhet. Det framkommer i intervjuerna att rektorn fördjupar sig mer i det praktiskt dagliga arbetet men att hon har en tydlig intention att på sikt sätta sig in i arbetet i fritidshemmet för att vidareutveckla verksamheten. Hon träffar fritidshemmets arbetslag varje vecka under en och en halv timme. Personalen tycker att rektorn bryr sig och försöker hjälpa till, vill väl och ser till att det ska fungera bra men efterlyser en tydligt pedagogisk ledning. Intervjun med personalen visar att personalen arbetar utifrån sin praktiska erfarenhet och att de inte är förtrogna med fritidshemmets nationella uppdrag som regleras i skollagen, läroplanen och Skolverkets Allmänna råd och kommentarer, Kvalitet i fritidshem. Således planerar personalen inte verksamheten på ett medvetet sätt med pedagogisk utgångspunkt i de nationella styrdokumenterna. De aktiviteter som Skolinspektionen observerar vid besöket är att sy dukar, lägga pärlplattor, måla självporträtt med mera. Personalen har tid för planering men detta avspeglas inte i verksamheten. Aktiviteter genomförs på gruppnivå och personalen tar inte på ett metodiskt sätt reda på vilka erfarenheter, intressen som gruppen samt enskilda barn har och omsätter det i verksamheten. Vidare utvärderar inte personalen verksamheten på ett medvetet, systematiskt sätt i relation till de nationella målen och ledningen efterfrågar inte heller detta. Personalen menar att det på Hjortakroksskolan inte satsas medvetet på kompetensutveckling som specifikt riktar sig till verksamheten i fritidshemmet. På förhand upplever de och vet att den mesta kompetensutveckling är för dyr. Det framkommer vid intervjun med både de yngsta och äldsta barnen att de leker mycket könsbundna lekar men personalen arbetar inte aktivt och medvetet för att motverka traditionella könsmönster.

Vad har Skolinspektionen kommit fram till?

Fritidshemmet vid Hjortakroksskolan erbjuder barnen olika aktiviteter och barnens egen lek är grund för verksamheten. Det saknas dock i flera avseenden en medveten pedagogisk avsikt med det som erbjuds och personalens kännedom om fritidshemmets nationella uppdrag behöver förbättras. Vidare behöver personalen tillsammans diskutera om hur de, med en pedagogisk medvetenhet, ska arbeta för att stimulera barnens nyfikenhet och utveckling samt hur arbetet ska läggas upp för att motverka traditionella könsmönster. För att få till stånd en sådan verksamhet krävs att personalen på ett systematiskt sätt tar reda på vilka erfarenheter, intressen som gruppen samt enskilda barn har och omsätter det i verksamheten. Likaså behöver verksamheten regelbundet utvärderas i förhållande till målen i läroplanen och till Skolverket Allmänna råd och kommentarer, Kvalitet i fritidshem. Verksamheten

har en god utvecklingspotential men för att utveckling ska kunna komma tillstånd är det pedagogiska ledarskapet från rektorn nödvändigt.

Är omsorgen om barnen god?

Vad har Skolinspektionen sett?

Personalen har rutiner för barnens säkerhet vilka är kända för både barn och vuxna och som gör att det till stor del finns en god tillsyn och att barnen erbjuds en säker miljö. Barnen får röra sig fritt med tydliga gränser. Säkerhetsrutinerna är emellertid inte nertecknade vilket kan vara en fördel för att göra rutinerna synliga även för andra som exempelvis eventuella vikarier. Under morgonomsorgen, innan skolan börjar, finns en rutin att barnen ska gå ut och då händer det att personal inte är närvarande på skolgården. Skolinspektionen vill göra rektorn och personalen observant på att detta kan innebära risker för barnens säkerhet. Detta påtalas också av föräldrarna under besöket. Under eftermiddagstid finns det möjligheter för barnen att dra sig undan för lugn och ro och lek i avskildhet. De flesta av personalen har positiva och goda relationer till barnen. Rektorn anser att fritidshemmets tyngdpunkt ska ligga på ett socialt samspel mellan både vuxna och barn och att det ska vara tryggt och bra på fritidshemmet samt att alla barn blir sedda. De ska också känna tillit till vuxna. Personalen uppger att de ska förmedla trygghet till barn och föräldrar, bjuda på meningsfulla aktiviteter och ge god omsorg. Det visar sig i samtalen att personalen inte har samma syn på hur reglerna i Hjortakroksskolans fritidshem ska tillämpas. Rektorn ser allvarligt på situationen och säger att hon kommer att arbeta mer aktivt med värdegrundsfrågorna. Skolinspektionen observerar en lugn miljö vid måltiderna och det finns inga tecken på stress hos barnen. Det råder ett gott kamratskap mellan barnen.

Vad har Skolinspektionen kommit fram till?

Hjortakroksskolans fritidshemmet har en engagerad personal som finns i barnens närhet. Säkerhetsrutinerna är inarbetade men bör också skrivas ner för att de ska vara tydliga för exempelvis vikarier. Vidare behöver personalen trygga tillsynen och barnens säkerhet på morgonen innan skolan börjar. Det finnas anledning för rektorn att tillsammans med personalen diskutera värdegrunden för att säkerställa att den omfattar all personal och att all personal har ett respektfullt förhållningssätt mot barnen.

Mjällby skolas fritidshem

Mjällby skolas fritidshem ligger i Mjällby någon km utanför Sölvesborg. Skolan har verksamhet från förskoleklassen till och med årskurs 9, fritidshem samt integrerad särskola från förskoleklass till årskurs 9 (10). Skolan renoverades och byggdes till under åren 1998-2000. Fritidshemmet har två avdelningar, Delfinen och Duvan. Delfinen har 27 barn, 6 – 8 år, och 18 barn, 9 – 12 år, totalt 38 barn och Duvan har 21 barn, 6 – 8 år, och 12 barn, 9 – 12 år, totalt 33 barn. Fritidshemmet har delvis egna lokaler men använder också förskoleklassens klassrum och det finns också särskilda lokaler för de äldre barnen i en angränsande byggnad. På skolgården finns olika lekredskap, fotbollsplan, sandlåda, gräsmattor, träd, buskar m.m. Personalen består av totalt 2,0 årsarbetare per avdelning. De två tjänsterna på respektive avdelning är fördelade på tre personer på Delfinen och tre personer på Duvan. Fem personer av dessa är utbildade fritidspedagoger och en är förskollärare.

Erbjuder fritidshemmet en meningsfull fritid?

Vad har Skolinspektionen sett?

I fritidshemmet bygger verksamheten i hög grad på att barnen själva aktiverar sig genom egen lek. I begränsad omfattning förekommer också varje vecka särskilt förberedda och planerade aktiviteter.

Lokalerna medger möjlighet till såväl avkoppling som koncentrerade aktiviteter. Det framkommer i samtalen med ledning och personal att fritidshemmet inte erbjuder aktiviteter som ger kunskaper om omvärlden som till exempel kultur, natur, närmiljö och IT. De uppger att det händer att de går till en park i närheten någon gång, datorer får barnen inte använda men TV används både vid morgonomsorgen och vid andra tillfällen för att barnen ska "mysa". Aktiviteter som att göra enklare mellanmål eller ge barnen kännedom om fritidsintressen genomförs inte på ett medvetet sätt för att förbereda barnen att en dag klara sig utanför fritidshemmet. Övervägande delen av verksamheten är förlagd till fritidshemmets lokaler och till skolgården. Enligt ledning och personal är skolgården torftig men att barnen är bra på att utnyttja den. Två eftermiddagar i veckan har fritidshemmet aktiviteter för de äldre barnen i särskilda lokaler där de har tillgång till ett mer åldersadekvat material. Barnen säger i samtalen att de tycker det roligt att vara där. Tidigare var det en grupp barn som ingick i denna verksamhet fem dagar i veckan men efter personalneddragningar erbjuds verksamheten endast två dagar i veckan. Personalen ser verksamheten för de äldre barnen som viktig för att kunna erbjuda dem en meningsfull fritid. Enligt personalen ser emellertid inte ledningen värdet av denna verksamhet eftersom det kräver mer personalresurser. Under den fria leken väljer barnen oftast fritt och ibland tillfrågas barnen av personalen om vad de vill göra. Men det pågår inte ett medvetet och aktivt arbete för att barnen ska kunna påverka, ta ansvar och vara delaktiga i innehållet i fritidshemmets verksamhet. Enligt rektorn "går tempot ner" under lovverksamheten och barnantalet sjunker drastiskt. Det framkommer i samtalen med personalen att de väntar med att planera aktiviteterna för loven tills de vet hur många barn som kommer att vara i fritidshemmet. Vilka aktiviteter som erbjuds på lovet får, enligt personalen, inte styra barnens vistelsebehov. Barnen beskriver att på loven kan de titta på filmer och tv, ta det lugnt och spela spel, äta popcorn och på sommaren även bada.

Vad har Skolinspektionen kommit fram till?

Fritidshemmet i Mjällby skola har goda förutsättningar för att kunna erbjuda barnen en meningsfull fritid. Lokalerna är anpassade för barnens behov och åldrar och det finns möjlighet till både lugn och ro samt mer rörliga lekar och aktiviteter. Personalen är till stor del högskoleutbildade pedagoger med inriktning mot verksamhet i fritidshem. Innehållet i verksamheten på eftermiddagen behöver dock utvecklas så att den blir mer varierad. Bland annat behöver aktiviteter som förbereder barnen för att på sikt klara sig utanför fritidshemmet och aktiviteter som ger kunskap och erfarenhet om omvärlden erbjudas. Likaså behöver verksamheten under skolloven stärkas och personalen i högre grad arbeta för att ge barnen möjlighet till ansvar och inflytande över verksamhetens utformning. Det måste också utvecklas en tydlig demokratisk process där barnen deltar i arbetet med verksamhetens utformning.

Har verksamhet en genomtänkt pedagogisk utgångspunkt?

Vad har Skolinspektionen sett?

Personalen har kännedom om fritidshemmets nationella uppdrag (skollag, läroplan, Skolverkets allmänna råd och kommentarer, Kvalitet i fritidshem) och rektorn har en ambition att utveckla verksamheten. Enligt personalen planerar de sällan verksamheten med utgångspunkt i de nationella målen eller reflekterar över dessa. Personalen har två timmars gemensam planering per vecka. De berättar dock i intervjun att tiden ofta används till uppföljning av barnens schema och praktisk planering. Rektorn känner inte till om fritidshemmet har en planering för verksamheten men förutsätter det. Diskussioner kring de aktiviteter fritidshemmet har förekommer men de förs inte i förhållande till de nationella målen. Det framkommer i samtalen med personal, föräldrar och barn att personalen inte på ett medvetet sätt tar reda på vilka intressen, erfarenheter och behov som finns i gruppen och hos enskilda barn, för att ha som utgångspunkt för hur verksamheten ska genomföras. Eftersom verksamheten i

fritidshemmet inte utvärderas regelbundet har inte rektorn heller någon kunskap om kvaliteten i verksamheten. Utifrån observationer och intervjuer kan konstateras att personalen ger barnen stort utrymme för lek men det finns få tecken på att personalen fångar upp barnens nyfikenhet och lust att lära. Personalen uppger i intervjun att de skulle vilja utmana barnen att prova på nya aktiviteter men att de inte har en medveten strategi kring detta. Det saknas också en medvetenhet i arbetet med att motverka traditionella könsmonster. Den översiktliga planeringen över veckans aktiviteter finns anslagen i kapprummet men i övrigt ges inte någon information till föräldrarna. Föräldrarna efterlyser någon form av forum för dialog med personalen.

Vad har Skolinspektionen kommit fram till?

Rektorn och personalen har kännedom om fritidshemmets nationella uppdrag men det saknas en diskussion och utvärdering av verksamheten i relation till de nationella målen. Rektorn har en vilja att utveckla verksamheten i fritidshemmet men det saknas förtroget med den dagliga verksamheten. Personalen behöver systematiskt ta reda på vilka erfarenheter, intressen och behov gruppen och enskilda barn har för att omsätta det i verksamheten. Vidare behöver personalen i större utsträckning stimulera barnen att utveckla sin nyfikenhet och lust att lära samt mer aktivt arbeta för att barnen ska prova på nya aktiviteter. Arbetet för att motverka traditionella könsmonster och möjlighet för föräldrar att få information om verksamhetens innehåll behöver också utvecklas.

Är omsorgen om barnen god?

Vad har Skolinspektionen sett?

Lokaler och utemiljön vid Mjällby skolans fritidshem är väl anpassade för att kunna erbjuda barnen en säker miljö vilket det också till stora delar är. Det som brister är övergången mellan fritidshemmet och skolan på morgonen. Föräldrarna lämnar barnen till frukost på fritidshemmet och strax innan skolan börjar släpper fritidshemspersonalen ut barnen. Föräldrar berättar att det saknas personal ute på morgonen och att de känner sig otrygga för att lämna sina barn. Rektorn berättar att det skall finnas rastvård mellan 7.30 och 8.00 men barnen berättar att de inte vill prata med rastvårdarna eftersom de inte vet vem det är. Det framkommer vid besöket att personalen saknar ett gemensamt förhållningssätt i värdegrundsarbetet. Barnen berättar att de vid konflikter pratar med olika personer i personalgruppen beroende på vad det gäller och beroende på hur arg de vill att personen skall bli. Personalen har dock ett medvetet förhållningssätt när det gäller att hantera barn som är utåtagerande så att varken dessa barn eller de andra barnen drabbas.

Vad har Skolinspektionen kommit fram till?

Huvudsakligen får barnen vid Mjällbyskolans fritidshem en god tillsyn. Rutinerna för morgonomsorgen måste däremot ses över så att barnen tillförsäkras en god omsorg och föräldrarna kan känna sig trygga när de lämnar sina barn på fritidshemmet. Personalen behöver diskutera sig samman kring en gemensam värdegrund som innefattar ett gemensamt förhållningssätt och där barnens sociala förmåga tränas.

Möllebacksskolans fritidshem

Fritidshemmet på Möllebacksskolan ligger i centrala Sölvesborg och bostadsbebyggelsen består av både flerfamiljshus och villor. Det finns fyra avdelningar på fritidshemmet; Vinden, Möllan, Holken och Asplyckan. Asplyckan har verksamhet för de äldre barnen och finns i en villa som ligger några kvarter bort från skolan. Totalt har skolan 99 barn i åldern 6–8 år, respektive 40 barn i åldern 9–12 år. Tidigare var fritidshemsavdelningarna på skolan åldersblandade men är idag åldershomogena. Antalet barn per avdelning varierar mellan 25 och 40 barn och den största barngruppen finns på avdelningen för de äldre barnen. Totalt arbetar nio personal (7,2

årsarbetare) på de fyra avdelningarna varav tre har högskoleutbildning med inriktning mot verksamhet i fritidshem. Ett litet antal barn har annat modersmål än svenska. Likaså är ett fåtal barn i behov av särskilt stöd. Andelen barn med mycket långa vistelsetider och som vistas på fritidshemmet under större delen av loven är cirka 18 procent.

Erbjuder fritidshemmet en meningsfull fritid?

Vad har Skolinspektionen sett?

Det finns ett rikt utbud av fria aktiviteter i fritidshemmet på Möllebacksskolan. Fritidshemmets lokaler är rikligt fyllda med material för skapande och lek. Barnen sysselsätter sig med lego, att bygga lådbilar, spela musikinstrument, bygga med trä med mera. På alla avdelningar finns dock inte möjlighet för barnen till avkoppling eller koncentrerade aktiviteter. Regelbundna särskilt förberedda, planerade och varierade aktiviteter flera gånger i veckan finns i begränsad omfattning och ofta ses den fria leken som en av de planerade aktiviteterna. Dock skiljer detta mellan avdelningarna. Några i personalen har egna starka fritidsintressen vilka lyser igenom i några av avdelningarna. En av personalen som har utbildning som textillärare lär barnen på fritidshemmet att sy och skapa med tyg. Andra i personalen som är musikintresserade lär bland annat barnen att spela instrument och ger barnen möjlighet att starta egna rockband. Skolan har en gymnastiksal samt en skolgård med stora möjligheter till fysiska aktiviteter. På skolgården finns utrymme för alla sorters lekar och barnen är enligt personalen duktiga på att leka. Det finns buskar att leka i, fotbollsplaner, basketplaner, klätterträd, hjulringar, sandlådor, en glasskiosk, en stenlabyrint osv. Det är främst under loven som fritidshemmet kan erbjuda aktiviteter som ger kunskap och erfarenhet om omvärlden. Som till exempel kultur, natur, närmiljö och teknik. Flertalet personal menar att de har svårt att gå utanför skolans område eftersom det är många barn i grupperna. Någon av avdelningarna menar däremot att det är fullt möjligt. Barnen har till stor del inflytande över de fria aktiviteterna. Däremot arbetar inte alla avdelningar i fritidshemmet aktivt med att ge barnen möjlighet till att påverka innehåll och planering samt delta i utvärdering av verksamheten. Istället tas barns önskemål sporadiskt upp av personalen. De äldre barnen har egna lokaler, en bit bort från skolan, där erbjuds de en varierad verksamhet med åldersadekvat material. Skolinspektionen kan konstatera att det finns skillnader mellan avdelningarna i vilken mån de erbjuder barnen en meningsfull fritid.

Vad har Skolinspektionen kommit fram till?

Barnen i fritidshemmet på Möllebacksskolan har tillgång till ett varierat utbud av fria aktiviteter. Dock är det skillnad mellan avdelningarna i vilken grad personalen erbjuder regelbundna särskilt förberedda, planerade och varierade aktiviteter. Barnen på alla avdelningar behöver ges möjlighet att kunna dra sig undan för avkoppling och koncentrerade aktiviteter. Likaså behöver alla barn erbjudas aktiviteter som ger kunskaper och erfarenheter om omvärlden. Personalen behöver arbeta mer aktivt och medvetet för att ge barnen möjlighet till inflytande i planering, genomförande och utvärdering. Barnen ska också göras medvetna om den demokratiska processen.

Har verksamheten en genomtänkt pedagogisk utgångspunkt?

Vad har Skolinspektionen sett?

Rektorn har god kännedom om fritidshemmets nationella uppdrag men är inte i lika hög grad förtrogen med den egna dagliga verksamheten, dvs. hur verksamheten planeras, genomförs och med vilken kvalitet. Vid tiden för besöket hade rektorn nyligen tillsammans med personalen arbetat fram målsättningar för Möllebacksskolans fritidshem. Måldokumentet anger tydligt att fritidshemmet ska planera det pedagogiska arbetet med utgångspunkt i de nationella styrdokumenterna. Det framkommer

emellertid i intervjuerna att personalen sällan utgår från läroplanen eller Skolverkets Allmänna råd och kommentarer, Kvalitet i fritidshem när de planerar eller diskuterar och utvärderar den egna verksamheten. Enligt personalen önskar de större delaktighet från rektorn för att diskutera och utveckla verksamheten i fritidshemmet. Personalen tar inte systematiskt reda på vilka erfarenheter, intressen och behov som gruppen samt enskilda barn har och omsätter det i verksamheten. Enligt barnens utsagor och det Skolinspektionen kunnat se, stimulerar personalen på de olika avdelningarna i olika grad barnen i deras lek och lust att lära. Vidare kommer det fram i intervjuerna med personalen att de inte på ett medvetet och aktivt sätt arbetar för motverka traditionella könsmonster. Representanter för föräldrarna framför att de önskar mer information om planeringen av den dagliga och om fritidshemmets nationella uppdrag. Som konstateras under rubriken "Erbjuder fritidshemmet en meningsfull fritid?" är det variationer mellan avdelningarna när det gäller planering och innehåll i verksamheten och med vilken kvalitet den genomförs. Skolinspektionen vill göra rektorn uppmärksam på att det är av vikt att säkerställa att barnen erbjuds en mer likvärdig kvalitet i verksamheten.

Vad har skolinspektionen kommit fram till?

Rektorn behöver följa upp och utvärdera verksamheten kontinuerligt och arbeta mer intensivt för att bli förtrogen med den dagliga verksamheten och dess utveckling. Vidare behöver han se till att personalen diskuterar, planerar och utvärderar den egna verksamheten i fritidshemmet i relation till de nationella styrdokumenterna. För att planera verksamheten behöver personalen på ett mer systematiskt sätt ta reda på gruppens och enskilda barns erfarenheter, intressen och behov och omsätta det i verksamheten. Likaså behöver personalen i högre grad stimulera barnens lek, nyfikenhet och lust att lära samt arbeta aktivt för att motverka traditionella könsmonster. Informationen till föräldrarna behöver förbättras.

Är omsorgen om barnen god?

Vad har Skolinspektionen sett?

Personalen har minskat med 0,80 tjänst vid Möllebacksskolans fritidshem och har vid besökstillfället 7,2 tjänster på fyra avdelningar. Neddragningen har gjort att en stor del av personalen upplever barngrupperna så stora att de numera sällan beger sig utanför skolans område med barnen. För att kunna hålla god uppsikt på den stora skolgården övervakar personalen mest barnen istället för att vara aktiva tillsammans med dem. Personalen har överlag positiva relationer till barnen och hjälper dem att skapa goda kamratrelationer. Barnen menar att de känner sig trygga och föräldrarepresentanterna är nöjda med tillsynen som barnen erhåller. Genom Skolinspektionens observationer samt intervjuer med personal och barn visar det sig att ljudnivån vid mellanmålet i matsalen är hög och att det är trängsel i korridoren på fritidshemsavdelningen på tredje våningen. Det förekommer också stress och oro hos vissa barn för att komma försent till skolan på morgonen när de går från morgonverksamheten som ligger något kvarter från skolan, till skolan. Både barnen och personalen klagar på att många toaletter antingen är motbjudande eller för få till antalet.

Vad har skolinspektionen kommit fram till?

Tillsynen och säkerheten för barnen i Möllebacksskolans fritidshem är god. Barnens fysiska välbefinnande behöver emellertid uppmärksammas när det gäller ljudnivån vid mellanmålet och stressen för att komma för sent till skolan på morgonen.

Norje skolans fritidshem

Norje skola är en skola med förskoleklass, årskurs 1–6 samt fritidshem. Norje skola ligger cirka en mil öster om Sölvesborg och närområdet består mestadels av villabebyggelse, sommarstugor och kringliggande landsbygd. Skolan ligger naturskönt med närhet till skog och hav.

Fritidshemmet har tidigare haft två avdelningar men har vid besöket en och en halv avdelning, Jollen och Ekan. Anledningen är att kommunen dragit ner 0,80 tjänst och för att täcka dagen har organisationen förändrats. I fritidshemmet finns 27 barn, 6–8 år och 18 barn, 9–12 år, totalt 45 barn. Avdelningarna är sammanslagna under morgnar och eftermiddagar. Avdelningarna fungerar i stort som en avdelning, de dagar de är tre personal på eftermiddagen erbjuds verksamhet anpassad till de äldre barnen i en särskild lokal. De yngre barnen använder samma lokaler som används till förskoleklassen på förmiddagen. Därutöver har de tillgång till skolans lokaler inklusive gymnastiksalen. På den stora skolgården finns olika lekredskap, fotbollsplan, gräsmattor, asfalt, träd, buskar, bänkar med mera. Personalen består av totalt 2,4 årsarbetare fördelat på två fritidspedagoger som tjänstgör på heltid och 0,4 tjänst fördelat på tre personer (en grundskollärare och två elevassistenter).

Erbjuder fritidshemmet en meningsfull fritid?

Vad har Skolinspektionen sett?

Det finns ett rikt utbud av fria aktiviteter i fritidshemmet på Norje skola. Barnen vet vilket material som finns att tillgå och hämtar i skåp och lådor. Varje dag i veckan finns särskilt förberedda vuxenledda aktiviteter som läsning, skapande verksamhet, idrott, utomhusdag och så kallad mysdag. På mysdagen tittar barnen exempelvis på film eller bakar. På utomhusdagarna utnyttjar de närmiljön, skogen och havet. I Mackaskogen bygger det kojor och äter mellanmål. Att besöka olika kulturarrangemang i till exempel Karlshamn eller Sölvesborg sker inte så ofta enligt personalen, beroende på att de allmänna kommunikationerna inte stämmer överens med fritidshemmets tider. Ekonomin tillåter inte att hyra buss. Fritidspedagogerna arbetar medvetet för att barnen ska hitta i närområdet och lär dem hur de ska gå och cykla samt vilka möjligheter till fritidsaktiviteter som finns. Det finns särskilda lokaler för de äldre barnen där de har tillgång till ett annat och mer åldersadekvat material samtidigt som de ges möjlighet att dra sig undan för lugn och ro, läsa en bok eller läsa läxor. Barnen är duktiga på att leka och på skolgården pågår diverse lekar som spela kula, dunk gömme och andra gemensamhetslekar. Skridskoåkning, bad i havet och gå på badhus och andra aktiviteter utanför fritidshemmet görs då och då. På loven har fritidshemmet till viss del andra aktiviteter som bowling eller att åka till Kreativum i Karlshamn, sådana aktiviteter som är svåra att genomföra under skoldagarna. Rektorn menar däremot att det inte är någon större skillnad på verksamheten under loven och under skoltiden. Barnen kan välja aktiviteter fritt under den fria leken. Däremot pågår det inte ett medvetet och aktivt arbete för att barnen ska ha inflytande över verksamhetens olika delar efter mognad och ålder. Vid de tillfällen som barnen faktiskt fått lämna förslag på innehållet i verksamheten och som personalen tagit tillvara detta har det inte återkopplats till barnen. Således är inte barnen heller medvetna om det inflytande de haft och den demokratiska process de deltagit i.

Vad har Skolinspektionen kommit fram till?

Barnen vid fritidshemmet på Norje skola får tillgång till ett varierat utbud av såväl fria aktiviteter som särskilt förberedda sådana. Verksamheten för de äldre barnen är anpassad för åldersgruppen. Däremot pågår inget aktivt och medvetet arbete med att ge barnen ansvar, delaktighet och inflytande i verksamheten, efter mognad och ålder. Sammantaget bedömer Skolinspektionen dock att verksamheten till stora delar erbjuder barnen en meningsfull fritid.

Har verksamhet en genomtänkt pedagogisk utgångspunkt?*Vad har Skolinspektionen sett?*

Rektorn har i stort kännedom om fritidshemmets nationella uppdrag men är till liten del förtrogen med den egna dagliga verksamheten, hur verksamheten genomförs och med vilken kvalitet. Hon uppger att hon lägger mest tid på skolan och är inte så insatt eller drivande när det gäller fritidshemmets verksamhet. Ett tydligt pedagogiskt ledarskap saknas både när det gäller att utveckla verksamheten mot de nationella målen i läroplanen och Skolverkets Allmänna råd och kommentarer, Kvalitet i fritidshem, samt följa upp och utvärdera verksamheten kontinuerligt. Verksamheten följs upp en gång per år i samband med den årliga kvalitetsredovisningen och är således inte en återkommande del i vardagen. En strukturerad dokumentation av verksamheten som regelbundet stäms av för att tydliggöra hur långt verksamheten kommit i det löpande förbättringsarbetet görs inte. Personalen har tagit del av Skolverkets Allmänna råd och kommentarer, Kvalitet i fritidshem, men reflekterar sällan kring den egna verksamheten utifrån en pedagogisk utgångspunkt i relation till det nationella uppdraget. En timme varje fredag är inplanerad för att rektorn och personalen ska träffas. Dessa träffar används inte till pedagogiska diskussioner eller för att driva utveckling utan till information samt praktiska diskussioner och planeringar. Rektorn uppger i intervjun att denna timme inte prioriteras av henne utan kommer annat i vägen tar hon det i första hand. Fritidspedagogerna har mångårig erfarenhet av att arbeta på fritidshem och baserar verksamheten mycket utifrån sina erfarenheter och rutiner. De menar att tiden inte räcker till för reflektion och utvecklingsfrågor. Planeringstiden används i huvudsak för att planera veckans aktiviteter men sällan till utvärderingar i förhållande till uppdraget och i förhållande till hur barnen utvecklas fysiskt, intellektuellt, socialt och emotionellt. En strukturerad information om planering och uppdrag görs inte heller varken riktat mot barn eller föräldrar. Däremot har fritidshemmet gemensamma föräldramöten och utvecklingssamtal med skolans personal. Enligt rektorn och personalen är det svårt att få föräldrarna engagerade och intresserade av fritidshemmets verksamhet. Vid planeringen av verksamheten utgår personalen till största del från gruppen och i viss mån från enskilda barns behov, erfarenheter och intressen. De stödjer medvetet barnen i deras lek som vuxna förebilder och finns alltid i deras närhet. På frågan; Vad lär man sig på fritidshemmet? svarade barnen "Fröknar och kompisar lär oss lekar. Vi leker mycket tillsammans." Likaså stimulerar personalen barnen att prova nya aktiviteter som ett exempel ska flickor som i vanliga fall inte spelar innebandy bilda en grupp och börja spela. Skolinspektionen observerade att pojkar och flickor leker gemensamt även i mer könsbundna lekar som lek med bilar eller lek i dockvrån. Men personalen arbetar emellertid inte på ett aktivt och medvetet sätt för att motverka traditionella könsmönster. Personalen behöver reflektera över sitt eget förhållningssätt till kvinnligt och manligt och aktivt arbeta för jämställdhet mellan flickor och pojkar integrerat i verksamheten.

Vad har Skolinspektionen kommit fram till?

Verksamheten ger barnen stort utrymme för barnens egen lek. Personalen stimulerar och stödjer barnen i leken och försöker att utmana deras nyfikenhet och lust att lära. Det saknas dock en medveten pedagogisk utgångspunkt i relation till de nationella målen med det som erbjuds. För detta krävs att personalen tillsammans diskuterar vilka aspekter av gruppens och enskilda barns förmågor som ska uppmärksammas och hur detta ska omsättas i verksamheten i syfte att utveckla barnen socialt, fysiskt, intellektuellt och emotionellt. Exempelvis behöver arbetet för att motverka traditionella könsmönster utvecklas i fritidshemmet. Verksamheten behöver följas upp och utvärderas kontinuerligt och rektorn måste lägga vinn om att bli förtrogen med den dagliga verksamheten och ta aktiv del i dess utveckling. Rektorn behöver också säkerställa att föräldrarna får information om fritidshemmets uppdrag,

grundläggande värden, normer och regler, planering och innehåll. Fritidshemmet i Norge skola har huvudsakligen en välfungerande verksamhet men det finns också en god utvecklingspotential. Men för att en pedagogisk utveckling ska komma till stånd, är det pedagogiska ledarskapet från rektorn avgörande.

Är omsorgen om barnen god?

Vad har Skolinspektionen sett?

I Norge skolas fritidshem har personaltätheten minskat med 0,80 tjänst vilket innebär att det är färre vuxna bland barnen. Mestadels är de tre vuxna på eftermiddagen när det är som mest barn på fritidshemmet. Personalen organiserar sig så att barnen har möjlighet att välja om de vill vara ute eller inne och leka. Det finns alltid en vuxen ute hos barnen. Personalen förmår hålla en god uppsikt över barnen både inom- och utomhus och barnen har tillåtelse att under vistelsen röra sig över hela skolgården. Barnen säger att de känner sig trygga och är inte rädda för något. En förälder berättar om hur nöjd hon är med fritidshemmet och att hon känner sig helt trygg när barnen vistas där. Personalen som arbetat ihop i många år har säkerhetsrutiner som de båda använder. Dessa är dock inte dokumenterade vilket vore en fördel för såväl personalen som eventuell ny personal. Personalen har ett förhållningssätt och agerande som skapar lugn och ro för barnen och det finns möjlighet för barnen att dra sig undan. Personalen anser att de kan erbjuda barnen en god omsorg med en miljö som är trygg. Uttalandet stöds av den förälder som inspektörerna samtalade med och av observationer vilka visar personal som engagerar sig i barnens lekar, samtalar med dem och tröstar om någon är ledsen. Det ligger naturligt i vardagen att personalen arbetar med värdegrundsfrågorna som exempelvis att hjälpa varandra och visa respekt, ta ansvar och följa gemensamma regler. Personalen utgör goda förebilder och barnen är mestadels fina mot varandra och alla får vara med och leka. En fritidspedagog säger dock "Periodvis är barnen rätt så hårda mot varandra. Barn har inte längre respekt för varandra och kan därför säga saker till varandra, dumma ord, som sårar och får andra att gråta. Eftersom det är nolltollerans så accepterar jag inte detta. Vissa barn får vi vuxna vara mer bestämda mot, sätta gränser men vi kränker inte. Vi stödjer barnen i den sociala utvecklingen." Enligt rektorn och genom observationer bedöms personalen skapa positiva och nära relationer till barnen. Barnen uppger att fröknarna är snälla och tröstar om man är ledsen.

Vad har Skolinspektionen kommit fram till?

Tillsynen av och säkerheten för barnen framstår som god vid Norge skolas fritidshem. Barnens fysiska och psykiska välbefinnande uppmärksammas av personalen och barnen har möjlighet att dra sig undan för lugn och ro. Personalen har positiva och nära relationer till barnen och personalen hjälper barnen att skapa goda kamratrelationer. På fritidshemmet får barnen möjlighet att träna i att göra sin röst hörd, lyssna på andra, kompromissa och ta ansvar.

Skolinspektionens rekommendationer och krav på åtgärder

Fritidshemmens ansvar

Hjortakroksskolans fritidshem

Fritidshemmet vid Hjortakroksskolan erbjuder barnen ett varierat utbud av aktiviteter samt en trygg och lugn miljö.

Granskningen har dock uppmärksammat följande utvecklingsområden när det gäller att erbjuda barnen en meningsfull fritid:

- Verksamheten behöver utvecklas så att den blir meningsfull även för de äldre barnen.
- Barnens möjlighet till delaktighet och inflytande i planering, verksamhet och beslut behöver utvecklas. Den demokratiska processen, från förslag till beslut, behöver tydliggöras för samtliga barn.
- Aktiviteter som förbereder barnen för att på sikt klara sig utanför fritidshemmet behöver erbjudas.

Granskningen har uppmärksammat följande utvecklingsområden när det gäller verksamhetens pedagogiska utgångspunkt:

- Personalens kännedom om de nationella målen och kraven i skollag, läroplan och Skolverkets Allmänna råd och kommentarer, Kvalitet i fritidshem, behöver förbättras.
- Verksamheten behöver genomtänkta, planerade aktiviteter som stimulerar barnens fantasi och utmanar till nya upptäckter. I aktiviteterna skall ges möjlighet att exempelvis utveckla barnens lust att lära och uppmuntra barnen att prova nya aktiviteter.
- Personalen behöver ta reda på vilka erfarenheter, intressen och behov gruppen samt enskilda barn har och omsätta det i verksamheten.
- Rektorn behöver sätta sig in i fritidshemmets dagliga verksamhet och i högre grad ta aktiv del i dess utveckling.
- Rektorn behöver säkerställa att personalen diskuterar och utvärderar den egna verksamheten i relation till de nationella målen.
- Arbetet för att motverka traditionella könsmönster behöver utvecklas.

Granskningen har uppmärksammat följande utvecklingsområden när det gäller att erbjuda barnen en god omsorg.

- Rektorn behöver förbättra det förebyggande värdegrundsarbetet så att all personal omfattas av ett gemensamt förhållningssätt.

Mjällby skolas fritidshem

Fritidshemmet vid Mjällby skola ger barnen stort utrymme för lek i en lugn miljö. Lokalerna är anpassade för barnens behov och olika åldrar.

Granskningen har dock uppmärksammat följande utvecklingsområden när det gäller att erbjuda en meningsfull verksamhet:

- Personalen behöver erbjuda barnen möjlighet att lära känna sin närmiljö och dess olika möjligheter samt samverka med till exempel kommunens allmänna fritidsverksamheter och med kultur- och föreningsliv.
- Personalen behöver erbjuda aktiviteter som förbereder barnen för att på sikt klara sig utanför fritidshemmet.

- Fritidshemmet behöver utveckla en tydlig demokratisk process med planering, genomförande och utvärdering där barn och föräldrar tillsammans med personalen har möjlighet att påverka verksamhetens utformning och innehåll.
- Rektorn behöver säkerställa att lovverksamheten utvecklas till en meningsfull fritid för de barn som har behov av omsorg på loven.

Granskningen har uppmärksammat följande utvecklingsområden när det gäller en pedagogisk utgångspunkt för verksamheten:

- Rektor behöver bli förtrogen med den dagliga verksamheten och ta aktiv del i utvecklingen av fritidshemmet.
- Rektorn behöver säkerställa att personalen diskuterar och utvärderar den egna verksamheten i relation till de nationella målen.
- Arbetet med att stimulera barnen att utveckla nyfikenhet och lust att lära samt att prova på nya aktiviteter behöver förbättras.
- Personalen behöver arbeta på ett mer aktivt och medvetet sätt för att motverka traditionella könsmönster.
- Personalen behöver systematiskt inventera såväl gruppens som enskilda barns intressen, behov och erfarenheter för att omsätta i verksamheten.
- Rektorn behöver säkerställa att personalen använder planeringstiden till att planera fritidshemsverksamheten.
- Rektorn behöver tillse att informationen till föräldrarna om verksamheten och dess innehåll förbättras.

Granskningen har uppmärksammat följande utvecklingsområden när det gäller en god omsorg:

- Rektorn behöver säkerställa att tillsynen på morgonen blir säker och trygg för barnen.
- Rektorn behöver tillsammans med personalen driva ett aktivt förebyggande värdegrundsbete och säkerställa ett gemensamt förhållningssätt som omfattar alla i verksamheten.

Möllebacksskolans fritidshem

Det finns en variation mellan fritidshemmets avdelningar när det gäller förutsättningar och kvalitet. Ett varierat utbud av fria aktiviteter erbjuds och verksamheten framstår huvudsakligen som trygg och säker.

Granskningen har uppmärksammat följande utvecklingsområden när det gäller en meningsfull fritid:

- Fritidshemmet bör erbjuda fler regelbundna särskilt planerade aktiviteter.
- Personalen behöver arbeta aktivt och medvetet med att ge barnen ansvar, delaktighet och inflytande i verksamhet, efter mognad och ålder.
- Personalen behöver medvetandegöra barnen om den demokratiska processen. I denna process ska barn ha inflytande över såväl utbud, genomförande av fria aktiviteter, planerade aktiviteter och över material och lokaler samt vara med i utvärdering.

- Utbudet av aktiviteter som ger barnen kunskaper och erfarenheter om omvärlden behöver förbättras.

Granskningen har uppmärksammat följande utvecklingsområden när det gäller en pedagogisk utgångspunkt:

- Rektorn behöver bli mer förtrogen med den dagliga verksamheten i fritidshemmet och ta en mer aktiv del i verksamhetens utveckling mot de nationella målen.
- Rektorn och personalen behöver i högre grad gemensamt arbeta med att planera, följa upp och utvärdera verksamheten i relation till läroplanen och Skolverkets allmänna råd och kommentarer, Kvalitet i fritidshem.
- Personalen behöver på ett mer strukturerat sätt inventera både gruppens och enskilda barns intressen, behov och erfarenheter och omsätta det i verksamheten.
- Personalen behöver stimulera barnen i deras lek och lust att lära och på så sätt stödja barnets fysiska, intellektuella, sociala och emotionella utveckling.
- Personalen behöver arbeta mer aktivt och medvetet för att motverka traditionella könsmönster.
- Informationen till föräldrar om planering och fritidshemmets nationella uppdrag behöver förbättras.

Granskningen har uppmärksammat följande utvecklingsområde när det gäller en god omsorg:

- Barnens fysiska välbefinnande behöver förbättras i samband med morgonomsorgen och vid mellanmålet.

Norje skolans fritidshem

Fritidshemmet vid Norje skola erbjuder ett rikt utbud av fria och planerade aktiviteter, omsorgen om och tillsynen av barnen är god.

Granskningen har dock uppmärksammat följande utvecklingsområden vad gäller att erbjuda en meningsfull fritid:

- Barnens möjlighet till inflytande och ansvar för verksamhetens innehåll och utformning behöver förbättras och den demokratiska processen tydliggöras för dem.

Granskningen har uppmärksammat följande utvecklingsområden när det gäller pedagogisk utgångspunkt för verksamheten:

- Rektorn för fritidshemmet behöver bli mer förtrogen med det nationella uppdraget och med den dagliga verksamheten samt aktivt arbeta för att utveckla verksamheten mot de nationella målen.
- Rektorn behöver se till att verksamheten diskuteras och utvärderas regelbundet i förhållande till de nationella målen.
- Personalen behöver mer systematiskt inventera såväl gruppens som enskilda barns intressen, behov och erfarenheter för att omsätta det i verksamheten.

- Personalen behöver arbeta på ett mer aktivt och medvetet sätt för att motverka traditionella könsmönster.
- Rektorn behöver se till att informationen till föräldrarna om verksamhetens innehåll och fritidshemmens nationella uppdrag förbättras.

Huvudmannens ansvar

I denna granskning bedöms inte i sig huvudmännens styrning och ledning av skolbarnsomsorgen. Inte heller kvalitetsarbetet berörs. Sådana bedömningar har emellertid gjorts i Skolverkets utbildningsinspektion som för Sölvesborgs kommuns del slutfördes i april 2007 (se särskild rapport för Sölvesborgs kommun dnr 53-2006:1436.) Vid den intervju som i denna granskning genomförts med barn- och utbildningsnämndens ordförande, representanter från nämndens arbetsutskott samt verksamhetschefen för skola och barnomsorg framgår att de ytterst ansvariga i liten utsträckning får signaler om vad som är fritidshemmens svagheter och problem. Under senare tid lyfts dock frågor som rör fritidshemmens verksamhet på ledningsnivå i större utsträckning, i syfte att utveckla verksamheten. Granskningen av kvaliteten i fyra fritidshem i Sölvesborgs kommun visar emellertid att det finns stora variationer mellan fritidshemmen, särskilt när det gäller pedagogisk medvetenhet och i vilken mån barnen erbjuds en meningsfull och utvecklande fritid. Kommunen har som huvudman ansvar för att alla barn i Sölvesborgs fritidshem, oavsett placering, erbjuds en verksamhet av hög och jämn kvalitet.

Uppföljning

Skolinspektionen begär senast den 20 september 2010 en redovisning från Sölvesborgs kommun. Av redovisningen ska framgå vilka utvecklingsinsatser som gjorts för att komma till rätta med de kvalitetsbrister som konstaterats. Insatserna ska redovisas per fritidshem och skickas till Skolinspektionen i Lund, Gasverksgatan 1, 222 29 Lund.

På Skolinspektionens vägnar

Björn Persson
Avdelningschef

Ebba Svartz
Undervisningsråd

I ärendets slutliga handläggning har enhetschefen Peter Ekborg och undervisningsrådet Helene Roslund deltagit.